

prof. Zbigniew Makarewicz
Akademia Sztuk Pięknych
im. Eugeniusza Gepperta
we Wrocławiu

Recenzja dorobku artystycznego i pedagogicznego docenta (doktora habilitowanego) Rostislava Biarincea w związku z postępowaniem o uzyskanie tytułu profesora sztuk plastycznych wszczętym przez Wydział Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie uchwałą Rady Wydziału z dnia 21 kwietnia 2016 roku.

1. Rastislav Biarincec urodził się [REDACTED]

2. Wykształcenie: W 1986 roku ukończył Średnią Artystyczno-Przemysłową Szkołę w Kremnicy na kierunku konserwacji i restauracji dzieł sztuki. W latach 1987 - 1993 studiował w Wyższej Szkole Sztuk Pięknych w Bratysławie i ukończył studia ze stopniem magistra sztuki (magister artis, Mgr.art) kierunku sztuki piękne - plastyka. W 2000 r. na Uniwersytecie Katolickim w Ruzomberku obronił doktorat z pedagogiki, (Paed.Dr.) W 2006 roku uzyskał stopień doktora ("artist doctor", ArtD.) w Wyższej Szkole Sztuk Pięknych w Bratysławie na kierunku artystycznym sztuki piękne, specjalizacja wolna twórczość plastyczna. W 2009 roku w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Bratysławie uzyskał stopień "docent" (doktor habilitowany) na kierunku sztuki piękne, program studiów rzeźba, obiekt, instalacja.

3. Przebieg dotychczasowej działalności twórczej.

Na działalność twórczą składa się aktywność Rostislava Biarincea w kilku dziedzinach, z których wyróżnioną pozycję zajmuje rzeźba i jej pochodne - praktyki "genetycznie rzeźbiarskie" (specyficzne instalacje, akcje parateatralne), a ponadto rysunek, montaż fotograficzny (cyfrowe) i książki (tekstowo obrazowe zestawienia) oraz ilustracje.

W latach 1991 - 2015 pan docent R. Biarincec wykonał (w/g jego relacji) 62 rzeźby, w różnych materiałach (kamień, stal, brąz, drewno) oraz 13 betonowych t.zw. odlewów z rzeczy gotowych w wybranych sytuacjach, eksponowanych następnie jako swego rodzaju formy przestrzenne, a także formy przestrzenne i rzeźby w przestrzeni publicznej na Słowacji w liczbie 61. Należałoby do tego doliczyć 13 krajowych i 7 zagranicznych sympozjów kończących się realizacjami.

Książki: R. Biarincec uczestniczył też w przedsięwzięciu szczególnego rodzaju jakim była wyprawa do Egiptu czego plonem jest książka jego współautorstwa "Stratena krajina" / "Zagubiony krajobraz" (2015) zawierająca tekstowo obrazowe zestawienia (montaż fotograficzny). Podobnie inne jak "Krajina vo mne" / "Krajobraz we mnie" (2015) i monografia pod tytułem "800" (2015), która reportażowo rejestruje i dokumentuje działania autora w trakcie dziesięciu wyjazdów na najbardziej znane i najczęściej odwiedzane szczyty słowackich gór, z jego opisem i komentarzem. Ponadto rysunki i fotografie Biarincea ilustrowały 6 innych wydawnictw.

4. Przebieg dotychczasowej działalności artystycznej.

Działalność artystyczna pana doc. R. Biarincea to przeważnie udział w licznych wystawach zbiorowych w kraju (ponad 60 w latach 1991 - 2015) i zagranicą (15 w latach 1992 - 2014), oraz wystawy indywidualne (17 krajowych w latach 1987 - 2015) i za granicą (10 w latach 1998 - 2015). Wszystkim wystawom, które wskazuje autor, towarzyszyły publikacje katalogów z odpowiednimi krytycznymi opracowaniami, lub w niektórych wypadkach, foldery. Do działalności artystycznej należy także zaliczyć udział w 13 krajowych i 7 zagranicznych sympozjach, oraz publikacje książek artystycznych z 2015 roku, których współautorem (teksty i ilustracje) był pan R. Biarincec ("Stratena krajina" / "Zagubiony krajobraz" "Krajina vo mne" / "Krajobraz we mnie", "800"), "Katalog prac rzeźbiarskich 1990 - 2010", wydany w 2011 roku dokumentuje ten okres

swobodnej artystycznej twórczości Rastislava Barinca – prac rzeźbiarskich, obiektów i instalacji.

5. Przebieg dotychczasowej działalności dydaktycznej i organizacyjnej - miejsca i okresy zatrudnienia, zajmowane stanowiska.

1986 - 1987 Średnia Artystyczno-Przemysłowa Szkoła Kremnica - nauczyciel przedmiotów zawodowych - pełny etat; 1994 - 1997 Prywatna Podstawowa Szkoła Sztuki w Ružomberku, nauczyciel w dziedzinie plastyki; 1995 - 1998 Średnia Przemysłowa Szkoła Wytrobów Włókienniczych Róžomberoku - nauczyciel w dziedzinie plastyki; 1996 - 2000 Instytut Pedagogiki św. Andrzeja w Róžomberoku, później Katechetyczno - Pedagogiczny Wydział Żylińskiego Uniwersytetu w Róžomberku, nauczyciel akademicki - pełny etat, stanowisko: asystent; 2000 - 2003 Wydział Filozoficzny Katolickiego Uniwersytetu w Róžomberoku, nauczyciel akademicki - pełny etat, stanowisko : adiunkt; 2003 -2005 Wydział Filozoficzny Katolickiego Uniwersytetu w Róžomberku, nauczyciel akademicki - pełny etat, stanowisko : adiunkt, kierownik Katedry Edukacji Artystycznej; 2005 - 2009 Wydział Pedagogiczny Katolickiego Uniwersytetu w Róžomberoku, nauczyciel akademicki - pełny etat, stanowisko : adiunkt, kierownik Katedry Edukacji Artystycznej; 2009 - 2016 Wydział Pedagogiczny Katolickiego Uniwersytetu w Róžomberoku, nauczyciel akademicki - pełny etat, stanowisko : docent - doktor habilitowany, Kierownik Katedry Edukacji Artystycznej. Był też profesorem wizytującym w Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie w latach 2012 - 2015.

Doc. Rostislav Barinec opracowuje ekspertyzy na zamówienie instytucji publicznych lub przedsiębiorców, bierze udział w ocenie działalności artystycznej dla Centrum Informacji Naukowo - Technicznych Ministerstwa Nauki Republiki Słowackiej, oraz uczestniczy w zespołach eksperckich i konkursowych, jest członkiem: Komisji Oceniającej Centrum Informacji Naukowo - Technicznych Ministerstwa Szkolnictwa Republiki Słowackiej, Rady naukowej Wydziału Pedagogicznego Katolickiego Uniwersytetu w Ružomberku, Komisji Agencji Grantów Wydziału Pedagogicznego Katolickiego Uniwersytetu w Ružomberku, dla obszaru sztuki; Państwowej Komisji Egzaminacyjnej Katedry Edukacji Artystycznej na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Katolickiego w Ružomberku (przewodniczący Komisji). Jest członkiem stowarzyszeń: Związek Słowackich Artystów Plastyków, Stowarzyszenie Rozeta (Wolne Stowarzyszenie Sztuki).

Udział w propagowaniu twórczości artystycznej słowackiej poprzez wykłady w kraju i za granicą (Włochy, Turcja, Polska).

6. Udział w kształceniu i wychodwaniu nowej kadry artystycznej

Osiągnięcia doc. R. Barinca w kształceniu i wychodwaniu nowej kadry artystycznej są związane z jego zatrudnieniem na Katedrze Edukacji Artystycznej Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Katolickiego w Ružomberku na kierunku Studiów: Nauczanie przedmiotów artystyczno - wychowawczych i wychowawczych ze specjalnością Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych. R. Barinec prowadzi zajęcia (wykłady i zajęcia praktyczne) i jest autorem programów następujących przedmiotów: Rysunek figuralny, Rzeźba, Modelowanie figuralne, Grafika, Dyscypliny rzeźbiarskich sztuk artystycznych, na studiach licencyjnych i magisterskich. Był promotorem dwóch prac doktorskich obronionych na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Katolickiego w Ružomberku (Karol Malinák - 2012, Marta Boselova - 2013), oraz recenzentem pracy doktorskiej (Lucia Gaziova - 2014). W latach 2001 - 2016 był promotorem 27 prac magisterskich, 11 prac licencyjnych i recenzentem 11 prac magisterskich.

7. Ocena dorobku artystycznego i pedagogicznego doc. Rostislava Barinca.

Dorobek artystyczny.

Rostislav Barinec deklaruje w swoim autoreferacie: Od zawsze prowadziłem rozmowę z naturą. Był to kontakt nie tylko duchowy, ale przede wszystkim fizyczny.

Nie byłoby w tym nic oryginalnego patrząc na dzieje sztuk plastycznych, dla których natura od wieków była wzorem form i ideałem piękna. Ale twórczość tego słowackiego rzeźbiarza i nauczyciela należy do tego nurtu w palstyce współczesnej, który znajduje sens swojej pracy w znajdowaniu form, upostaciowań, dla medytacyjnie odkrywanej istoty zjawisk, a także we współdziałaniu ze zjawiskami natury. Ten nurt, szczególnie w drugiej połowie minionego stulecia, wiązał ze sobą dwa zdawałoby się oddzielne wątki tradycji - pierwszy "ewolucyjny" związany z kategorią mimesis (odtworzenia i naśladowania form) i drugi "rewolucyjny" wyprowadzający swoje dzieła z myślowej spekulacji w kategoriach "czystej formy". Takie nastawienie intelektualne i emocjonalne swoje szczególne ujęcie znajdowało w dominacji konceptualnego programowania serii możliwych rozwiązań realizacyjnych.

Nowa świadomość estetyczna, którą R. Biarincec wyraźnie eksponuje w swoich pracach, zarówno rzeźbiarskich jak i nie - rzeźbiarskich, łączy te dawniej przeciwstawne wątki, przejmując ich doświadczenie (co najmniej ostatnich stu lat) i, nadając sobie prawa do swobodnego dysponowania tym doświadczeniem, realizuje nowy typ wrażliwości. Jest to wrażliwość nowa w tym sensie, że jest to wrażliwość "ekologiczna".

Patrząc z tej perspektywy, a więc także w kontekście dokonań innych artystów - rówieśników i poprzedników Biarincec, widzimy pewną logikę wynikania na drodze twórczości tego właśnie rzeźbiarza. Zaczyna się ona, jak zwykle. Te pierwsze rzeźby ("Relacja", "Zrod", "Gniazdo") "tworzą stopniowe przejście od realistycznie wymodelowanych figur do abstrakcyjnej morfologii" (autoreferat). Cały okres studiów można określić jako poszukiwanie "wspólnej, jednoczącej morfologii" (autoreferat). Jak sam rzeźbiarz dzisiaj to widzi fascynowało go kielkowanie, wzrastanie, nawarstwianie. I stąd kontrasty i przeciwstawienia form - kamiennych, lub drewnianych i ich precyzyjny modelunek nieomal geometryczny, ale złączony na przykład z ostrymi metalowymi ostrzami i łodygami. Skamieniałości odzyskują utracone odnoża (np. Prekambr, Pierwszorzęd - 1996). Biarincec draży skały osadowe, interesuje go geologia, ale wyciąga z niej wnioski wcale nie naukowe lecz ascetycznie estetyczne. I tak po latach owych szczególnych badań powstają jakby wielkie oprawy w stal klejnoty, fragmenty skalne ((Drugorzęd - 2008, Trzeciorzęd- 2008, Muszla - 2012, Kamienny kwiat - 2012).

Inspiracja naturą. Ta inspiracja tutaj jednak odwołuje się coraz szerzej do krajobrazu jako motywu przeżycia estetycznego wzruszenia. Ma to możliwy związek z tradycją romantyków odkrywających piękno w pogardzanych wcześniej "dzikich" zakątkach natury - górach i pustyniach i puszczech. Dla Biarincec pierwszym zobowiązującym krajobrazem jest oczywiście najbliższy jego oczom i sercu krajobraz słowackich gór. Ale z zamiłowania do kontrastowych zestawień drugim jest krajobraz Białej Pustyni w Egipcie. Z wyprawy na tę pustynię przywozi rzeźbiarz jej fotograficzne obrazy i kompiluje je w montażach fotograficznych ze słowackimi motywami przenosząc w swoje góry pustynne fragmenty form i odwrotnie w pustynne przestrzenie wmontowuje detale górskich skal i piargów.

Krajobraz i okazy natury jako godne uwagi motywy, i wreszcie, po tej niejako wstępnej fascynacji następuje wykształcenie się "ekologicznej wrażliwości artysty" - wejście w krąg rodziny artystów współpracujących z naturą (przyroda), lub prowadzących prace krajobrazowe. Biarincec odkrywa w naturze, tej rozumianej po stremu, jako model rzeźbiarza, formy przez rzeźbę wniesione do naszej wrażliwości i rzecz jasna pamięci, tak oto widzi formy egipskiej pustyni, z relikami szkieletów oceanicznych stworzeń sprzed 50 mln lat poprzez pamięć rzeźby Henry Moore'a ("Moor a more" w: "Stratena krajina", 2015). Takie pamięciowe (podświadome) oddziaływanie tworzy matrycę możliwości gry form (praktycznie nieskończona ilość wariantów) na szczycie góry artystycznej ikonosfery. Biarincec możnaby rzec schodzi z gór (rzeźby) i odnajduje się w dolinie pomiędzy tymi górami. Najpierw znajduje ziarna, bulwy, pestyki, - i widzi ich nieokielznany potencjał wzrostu zdolny rozsądzić zastane formy - przetrwałniki, ale widzi też wszelkie skamieniałości. Ta fascynacja obejmuje pierwszą fazę twórczości i ma swoje wznosy i pochyłości, co niejako oczywiste. Rzeźbiarz tworzy świadomie ów biomorfizm łączący powołanie rzeźbiarza i

rysownika (rysunki w swoich załączkowych formach byłyby istotnym dopełnieniem).

Biarinec schodzi z gór także fizycznie, dźwigając kamienie. Zniósł ich ze swoimi współpracownikami i studentami, ale też na własnych barkach 800 kilogramów. To kamienie z ułożonych za szlakach górskich chodników dla turystów, wyslizgane, starte to kolekcja w jego zagrodzie. Cała praca została udokumentowana i opisana w książce ("800", 2015). W sumie jest to dzieło. Tyleż efemeryczne, widowiskowe, kolekcja - monumentalna, kamienna. Jest też ważnym znakiem zapytania. Chodzi tu o nasz stosunek do darowanego nam piękna przyrody. Ten znak zapytania wzmacnia, nawet brutalnie inna kolekcja. Są to "Ampullinity" (od 2013 roku) i "Odlewy" (od 2014 roku) - utwalone w betonie ślady po nielegalnych wysypiskach śmieci zalegających w górach. Betonowe bloki z odbiciami i odlewami tych groźnych dla przyrody świadectw beztroski człowieka ("Wieża" - 2014, "Odlew" - 2014, "Humanoglify" I, II, III - 2015).

W dostarczonej wyczerpującej dokumentacji aktywności docenta Rastislava Biarinca są także dokumenty jego prac dla celów memorialnych i dzieł w przestrzeni sacralnej - w kościołach. Prace portretowe, z natury rzeczy odpowiadają zamówieniom na portrety właśnie i są sumiennymi studiami głów i popiersi (np. rektorów uniwersytetu, św. Jana Pawła II), lub w tradycyjnej formie ikonograficznej w wypadku figury Św. Michała Archaniola (2012). Natomiast prace w kościołach wskazują na szersze ambicje wprowadzenia współczesnej wrażliwości estetycznej do tej wymagającej sytuacji. Tak należy ocenić kompozycje takie jak "Potop" na stropie Kościoła Dwóch Serc w Wysznom Sliaczi (1999), "Stół Ofiarny i ambona" w kościele Najświętszej Trojcy w Baszenowej (2000). Wśród tych prac cennych ze względu na ich skupioną i przemyślaną formę Wyjątkowym osiągnięciem jest krucyfiks z 2002 roku ze stali spawanej (160x120x30cm) (Liptowska Ondraszowa, kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego). Jest to rodzaj przestrzennego swobodnego rysunku figury Zbawiciela wykonanego czarnymi wstęgami stali rozpiętej na drewnianym krzyżu.

Dorobek pedagogiczny docenta Rastislava Biarinca stanowi nie tylko wypełnianie funkcji nauczyciela prowadzącego zajęcia, promotora i recenzenta prac doktorskich, magisterskich i licencjackich (powyżej wykazanych), ale również poważna refleksja nad podstawami dydaktyki prowadząca do stosowania w kształceniu studentów innowacyjnych metod. Polega ta koncepcja na proponowaniu studentom szerokiej gamy przedmiotów specjalistycznych i umożliwienie studentom podejmowanie w ich ramach interesujących ich tematów. W tej metodzie, także w pracy naukowo badawczej stosuje się również takie formy jak warsztaty, design przyrodniczy, nowe formy i przestrzenie sakralne, analiza wyników naukowych w odniesieniu do prac studentów. Przedmiotem badań są: "Problematyka podstawowych i aktualnych tendencji w sztukach plastycznych, rozwój myślenia kreatywnego oraz wrażliwości na sztukę za pomocą wychowania artystycznego, sztuki plastyczne inspirowane krajobrazem regionu w nawiązaniu do kultury regionu oraz jego tradycji rzemieślniczych, rozwój różnych form i metod dydaktycznych oraz nauczania nowoczesnych sztuk plastycznych".

Konkluzja.

Biorąc pod uwagę jakość i skalę dorobku artystycznego i pedagogicznego, a także szczególne zaangażowanie i postawę jaką reprezentuje docent dr hab. Rastislav Biarincec w pełni i z przekonaniem popieram wnioski Rady Wydziału Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie o nadanie mu tytułu profesora sztuk plastycznych.

Wrocław, 9 wrzesień 2016 r.

prof. Zbigniew Makarewicz